

VALTIOSTA

LUENTO SVERDLOVIN YLIOPISTOSSA
HEINÄKUUN 11 pnä 1919⁷³

Toverit! Tämänpäiväisen keskustelumme aiheena on teillä hyväksytyn ja minulle ilmoitetun suunnitelman mukaan kysymys valtiosta. En tiedä, missä määrin olette jo perehtyneet tähän kysymykseen. Ellen erehdy, kurssinne ovat vasta alkaneet ja te joudutte ensi kertaa käymään järjestelmällisesti käsiksi tähän kysymykseen. Jos asia on siten, niin on hyvin mahdollista, etten onnistu tälle vaikealle kysymykselle omistetussa ensimmäisessä luennossa saamaan riittävää selvyyttä esitykseeni enkä tekemään asiaa ymmärrettäväksi kaikille kuulijoille. Ja jos näin kävisi, niin pyydän, ettette olisi siitä huolissanne, sillä kysymys valtiosta on eräs kaikkein monimutkaisimmista, vaikeimmista ja porvarillisten tiedemiesten, kirjailijain ja filosofien ehkä eniten sotkemista kysymyksistä. Sen vuoksi ei pidä milloinkaan odottaa, että voitaisiin lyhyessä keskustelussa, yhdellä kerralla päästä täyteen selvyyteen tästä kysymyksestä. Tämän ensimmäisen keskustelun jälkeen tulee merkitä muistiin käsittämättömät tai epäselvät kohdat, jotta voitaisiin palata niihin toisen, kolmannen ja neljännen kerran, jotta voitaisiin myöhemmin täydentää ja selvittää edelleen sekä lukemalla että erillisten luentojen ja keskustelujen perusteella sitä, mikä on jäänyt käsittämättömäksi. Toivon, että meidän onnistuu kokoontua vielä kerran ja silloin voimme vaihtaa mielipiteitä kaikista lisäkysymyksistä ja tarkistaa, mikä on jäänyt eniten epäselväksi. Toivon myös teidän omistavan keskustelujen ja luentojen lisäksi jonkin verran aikaa ainakin muutamien Marxin ja Engelsin pääteosten lukemiseen. Kirjallisuusluettelosta ja oppikirjoista, joita neuvosto- ja puoluekoulun opiskelijat saavat täällä teillä

olevasta kirjastosta, te epäilemättä löydätte nämä pääteokset, ja vaikka esityksen vaikeatajuisuus ehkä saattaakin alussa pelästyttää jotakuta, on jälleen varoitettava, ettei sen vuoksi tarvitse huolestua, koska se mikä on jäänyt käsittämättä ensi kertaa luettaessa, käy ymmärrettäväksi toistamiseen luettaessa tai kun myöhemmin ryhdytte tarkastelemaan kysymystä hiukan toiselta puolelta, sillä toistan vielä kerran, että kysymys on niin monimutkainen ja porvarillisten tiedemiesten ja kirjailijain siinä määrin sotkema, että jokaisen henkilön, joka haluaa vakavasti harkita tätä kysymystä ja selvittää sen itselleen omintakeisesti, on tarkasteltava sitä moneen kertaan, palattava siihen yhä uudelleen, mietittävä kysymystä eri puolilta voidakseen ymmärtää sen selvästi ja varmasti. Ja teidän on sitäkin helpompi palata tähän kysymykseen, koska se on sellainen koko politiikan peruskysymys, ettei vain tänä myrskyisänä vallankumousaikana, jota nyt elämme, vaan myös kaikkein rauhallisimpina aikoina, joka päivä ja jokaisessa sanomalehdessä, minkä tahansa taloudellisen tai poliittisen asian yhteydessä eteenne nousee aina kysymys: mitä on valtio, mikä on sen olemus, mikä on sen merkitys ja millainen on puolueemme suhde, kapitalismin kukistamiseksi taistelevan puolueen, kommunistien puolueen suhde valtioon — te palaatte tähän kysymykseen joka päivä milloin missäkin yhteydessä. Ja pääasia on, että lukemanne sekä käydyt keskustelut ja kuulemanne luennot valtiosta opettaisivat teitä käsittelemään tätä kysymystä itsenäisesti, sillä te tulette kohtaamaan sen mitä erilaisimmissa tapauksissa, jokaisessa pienessäkin asiassa, mitä odottamattomimmissa yhteyksissä, keskusteluissa ja väittelyissä vastustajien kanssa. Vasta silloin, kun opitte itsenäisesti käsittelemään tätä kysymystä, vasta silloin voitte pitää itseänne riittävän lujina vakaumuksissanne ja puolustaa niitä riittävällä menestyksellä kenen edessä tahansa ja milloin tahansa.

Näiden pikkuhuomautusten jälkeen siirryn itse kysymykseen, mitä valtio on, miten se on syntynyt ja millainen tulee pääpiirteissään olla kapitalismin täydellisen kukistamisen puolesta taistelevan työväenluokan puolueen, kommunistien puolueen suhteen valtioon.

Puhuin jo siitä, että tuskin löytyy toista kysymystä, jota porvarillisen tieteen, filosofian, lakitieteen, kansantaloustieteen ja sanomalehdistön edustajat olisivat tahallaan ja

tahtomattaan siinä määrin sotkeneet kuin kysymys valtiosta. Hyvin usein tämä kysymys vielä nytkin sekoitetaan uskonnon kysymyksiin, hyvin usein eivät ainoastaan uskonnollisten oppien edustajat (heiltähän sitä voidaan odottaa täysin luonnollisesti), vaan nekin ihmiset, jotka katsovat olevansa vapaita uskonnollisista ennakkoluuloista, sekoittavat valtiota koskevan erikoiskysymyksen uskonnon kysymyksiin ja yrittävät rakentaa sellaista — useinkin monimutkaista, aatteellisesti filosofian kannalta käsiteltyä ja perusteltua — oppia, että valtio on jotakin jumalallista, jotakin yliluonnollista, että se on eräänlainen voima, josta ihmiskunta on elänyt ja joka antaa tai voi antaa ihmisille, tuo mukanaan jotakin, mikä ei ole ihmisestä, vaan ulkopäin hänelle annettua, että se on jumalallista alkuperää oleva voima. Ja täytyy sanoa, että tämä oppi on niin kiinteästi sidottu riistäjäluokkien — tilanherrain ja kapitalistien — etuihin, siinä määrin palvelee heidän etujaan, on niin syvälle imeytynyt herrojen porvariston edustajain kaikkiin tottumuksiin, kaikkiin mielipiteisiin, koko tieteeseen, että kohtaatte sen jäännöksiä joka askeleella, aina siihen näkemykseen saakka, joka on valtiosta menshevikeillä ja eserrillä, jotka torjuvat suuttumuksella ajatuksenkin, että he olisivat riippuvaisia uskonnollisista ennakkoluuloista, ja uskovat omaavansa järkevän näkemyksen valtiosta. Tämä kysymys on niin sotkettu ja tehty monimutkaiseksi sen vuoksi, että se (jääden tässä suhteessa jälkeen ainoastaan taloustieteen perusteista) kajoaa hallitsevien luokkien etuihin enemmän kuin mikään muu kysymys. Valtio-opilla puolustellaan yhteiskunnallisia etuoikeuksia, riiston olemassaoloa, kapitalismin olemassaoloa — juuri siksi tehdään mitä suurin virhe, jos odotetaan tässä kysymyksessä puolueettomuutta, jos otetaan tässä kysymyksessä asia siltä kannalta, että tieteellisyyttä havittelevat ihmiset voisivat muka esittää teille puhtaan tieteen kannan tästä asiasta. Kysymyksessä valtiosta, valtio-opissa, valtioteoriassa te näette aina, kun perehdytte kysymykseen ja syvennytte siihen riittävästi, eri luokkien taistelua keskenään, taistelua, joka heijastuu tai saa ilmauksensa valtiota koskevien katsantokantojen taistelussa, valtion tehtävän ja merkityksen arvioinnissa.

Jotta voitaisiin ryhtyä käsittelemään tätä kysymystä tieteellisimmällä tavalla, on luotava ainakin pikainen silmäys historian kannalta siihen, miten valtio on syntynyt ja miten

se on kehittynyt. Varminta yhteiskuntatieteen ollessa kysymyksessä ja välttämätöntä sitä varten, että todella harjaannuttaisiin käymään oikein käsiksi tähän kysymykseen joutumatta harhateille pikkuseikkojen suuressa paljoudessa tahi taistelevien mielipiteiden suunnattomassa moninaisuudessa — kaikkein tärkeintä, jotta voitaisiin ryhtyä tutkimaan tätä kysymystä tieteelliseltä kannalta — on se, ettei unohdeta historiallista perusyhteyttä, että katsotaan jokaista kysymystä siltä kannalta, miten tietty historian ilmiö on syntynyt, mitkä päävaiheet tämä ilmiö on kehityksessään läpikäynyt, ja katsotaan tämän kehityksen kannalta, mitä kyseessä olevasta ilmiöstä on tullut nyt.

Toivon, että te valtiota koskevassa kysymyksessä tutustutte Engelsin teokseen „Perheen, yksityisomistuksen ja valtion alkuperä”. Se on nykyaikaisen sosialismin perusteoksia, jossa voi suhtautua luottamuksella jokaiseen lauseeseen, varmana siitä, että mikään lause ei ole sanottu umpimähkään, vaan kaikki on kirjoitettu valtavan historiallisen ja poliittisen aineiston perusteella. Epäilemättä eivät kaikki tuon teoksen osat ole yhtä helppotajuisesti ja ymmärrettävästi esitettyjä: jotkut niistä edellyttävät lukijalla jo olevan tiettyä historian ja taloustieteen tuntemusta. Mutta sanon taaskin: ei pidä huolestua, vaikkei luettuaan heti ymmärräkään tätä teosta. Sitä tuskin voinee odottaa keneltäkään. Mutta palatessanne siihen myöhemmin, kun mielenkiinto herää, te pääsette siihen, että kirja käy teille ymmärrettäväksi suurimmalta osaltaan, ellei kokonaankin. Muistutan tästä kirjasta sen vuoksi, että se opettaa oikealla tavalla käymään käsiksi kysymykseen mainitussa suhteessa. Se alkaa historiallisesta katsauksesta siihen, miten valtio on syntynyt.

Jotta voitaisiin oikein käydä käsiksi tähän samoin kuin mihin tahansa kysymykseen, esimerkiksi kysymykseen kapitalismin synnystä, ihmisten keskuudessa esiintyvistä riistosta, kysymykseen sosialismista, siitä, miten sosialismi on ilmaantunut, mitkä olosuhteet sen ovat synnyttäneet — mihin tahansa tällaiseen kysymykseen voidaan käydä käsiksi vakavasti ja varmuudella vain jos silmäilläään historian kannalta koko sen kehitystä. Tässä kysymyksessä on ennen kaikkea kiinnitettävä huomio siihen, että valtio ei ole aina ollut olemassa. On ollut aika, jolloin valtiota ei ollut. Valtio syntyy siellä ja silloin, missä ja milloin ilmaantuu

yhteiskunnan jakautumista luokkiin, silloin kun ilmaantuu riistäjiä ja riistettäviä.

Ennen sitä, kun ilmestyi ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston ensimmäinen muoto, luokkajakautumisen ensimmäinen muoto — jakautuminen orjanomistajiin ja orjiin —, ennen sitä oli vielä olemassa patriarkaalinen eli — kuten sitä joskus nimitetään — *klaaniperhe* (klaani — sukukunta, suku, jolloin ihmiset elivät suvuittain, sukukunnittain), ja näiden alkuaikojen jäljet säilyivät monien alkukantaisten kansojen elintavoissa varsin selvinä, ja jos otatte minkä tahansa alkukantaista kulttuuria käsittelevän teoksen, tapaatte aina enemmän tai vähemmän selviä kuvauksia, viitteitä tai muisteloja siitä, että on ollut enemmän tai vähemmän alkukantaisen kommunismin kaltainen aika, jolloin yhteiskunta ei ollut jakautunut orjanomistajiin ja orjiin. Eikä silloin ollut valtiota, ei ollut erityistä koneistoa järjestelmällistä väkivaltaa varten ja ihmisten alistamiseksi väkivaltaan. Sellaista koneistoa juuri sanotaankin valtioksi.

Alkukantaisessa yhteiskunnassa, kun ihmiset elivät pieninä sukuina, ollen vielä kehityksen alimmilla asteilla, tilassa, joka lähenteli raakalaisuuden tilaa; aikakaudella, jota useat vuosituhat erottavat nykyisestä sivistyneestä ihmiskunnasta — siihen aikaan ei vielä näy merkkejä valtion olemassaolosta. Me näemme tapojen määräävän vaikutuksen, näemme auktoriteetin, kunnioituksen, vallan, joka oli suvun vanhimmalla, näemme, että tämä valta tunnustettiin joskus kuuluvaksi naisille — naisen asema ei silloin ollut nykyisen oikeudettoman, sorronalaisen aseman kaltainen —, mutta missään emme näe erikoista *ryhmää* ihmisiä, jotka erottautuvat hallitakseen toisia ja pitääkseen hallitsemisen vuoksi, hallitsemistarkoituksessa järjestelmällisesti ja vakituisesti hallussaan tiettyä pakotuskoneistoa, väkivaltakoneistoa, jollaisia nykyaikana ovat, kuten te kaikki ymmärrätte, aseistetut sotaväen osastot, vankilat ja muut välineet, joilla vieras tahto alistetaan väkivaltaan — sitä, mikä muodostaa valtion olemuksen.

Jos käännämme huomiomme pois niistä niin sanotuista uskonnollisista opeista, viekasteluista, filosofisista rakennelmista, niistä erilaisista mielipiteistä, joita porvarilliset tiedemiehet sommittelevat, ja etsimme asian todellista ydintä, niin näemme, että valtio on juuri sellainen

ihmisyhteiskunnan keskuudesta erottautunut hallintokoneisto. Kun ilmaantuu sellainen erikoinen ihmisryhmä, jolla ei ole muuta tehtävää kuin hallita ja joka tarvitsee hallitsemista varten erityistä pakotuskoneistoa, jolla vieras tahto alistetaan väkivaltaan — vankiloita, erikoisia komennuskuntia, sotaväkeä y.m. —, silloin syntyy valtio.

Mutta on ollut aika, jolloin valtiota ei ollut, jolloin yleistä yhteyttä, itse yhteiskuntaa, kuria, työjärjestystä, piti yllä tottumuksen ja perinnäistapojen voima, arvovalta tai kunnioitus, jota nauttivat suvun vanhimmat tai naiset, joilla siihen aikaan ei ollut miesten rinnalla ainoastaan tasa-arvoinen, vaan useasti korkeampikin asema ja jolloin ei ollut erikoista ihmisryhmää — hallitsemiseen erikoistuneita henkilöitä. Historia osoittaa, että valtio erikoisena ihmisten pakottamiskoneistona on ilmaantunut vasta siellä ja silloin, missä ja milloin yhteiskunta on jakautunut luokkiin — siis jakautunut sellaisiin ihmisryhmiin, joista toiset voivat alituisesti omistaa itselleen toisen työn tuloksia, missä toinen riistää toista.

Ja tämä historiassa tapahtunut yhteiskunnan jakautuminen luokkiin meidän on aina pidettävä selvästi silmämme edessä perustosiasiana. Kaikkien ihmisyhteiskuntien kehitys vuosituhansien kuluessa poikkeuksetta kaikissa maissa osoittaa meille tämän kehityksen yleisen lainmukaisuuden, säännöllisyyden, vuorojärjestyksen sillä tavoin, että alussa oli luokaton yhteiskunta — alkuperäinen patriarkaalinen yhteiskunta, alkukantainen yhteiskunta, jossa ei ollut ylimyksiä; sitten oli orjuuteen perustuva orjanomistajayhteiskunta. Tämän tien on kulkenut koko nykyinen sivistynyt Eurooppa — orjuus oli täysin vallitsevana kaksi tuhatta vuotta sitten. Tämän tien on kulkenut muiden maanosien kansojen valtaenemmistö. Vähimmin kehittyneillä kansoilla on orjuuden jälkiä vieläkin olemassa, ja orjuuden ajan laitoksia tavataan esimerkiksi Afrikassa vielä nytkin. Orjanomistajat ja orjat — se oli ensimmäinen suuri luokkajako. Ensinmainittu ryhmä ei omistanut vain kaikkia tuotantovälineitä — maata, työvälineitä, niin kehoja, niin alkeellisia kuin ne siihen aikaan olivatkin —, se omisti myös ihmiset. Tätä ryhmää sanottiin orjanomistajiksi, ja niitä, jotka tekivät työtä ja antoivat muille työn tulokset, sanottiin orjiksi.

Tätä muotoa seurasi historiassa toinen muoto — maa-orjuus. Valtaosassa maita orjuus muuttui kehittyessään

maaorjuudeksi. Yhteiskunnan perusjaoksi tuli jakautuminen feodaalierroihin ja maaorjatalonpoikiin. Ihmisten välisten suhteiden muoto muuttui. Orjanomistajat olivat pitäneet orjia omaisuutenaan, laki oli tukenut tätä käsitystä ja pitänyt orjia esineenä, joka oli kokonaan orjanomistajan vallassa. Maaorjatalonpoikaan nähden säilyi luokkasorto, riippuvaisuus, mutta feodaaliherran ei katsottu omistavan talonpoikaa kuten esinettä, vaan hänellä oli ainoastaan oikeus tämän työhön, oikeus pakottaa talonpoika suorittamaan tiettyä työvelvollisuutta. Käytännössä maaorjuus, kuten te kaikki tiedätte, ei millään tavoin eronnut orjuudesta, varsinkaan Venäjällä, missä se säilyi kauimmin ja sai kaikkein räikeimmät muodot.

Edelleen, kaupan kehittyessä, maailman markkinoiden syntyessä, rahan käytön yleistyessä syntyi maaorjayhteiskunnassa uusi luokka — kapitalistien luokka. Tavarasta, tavaravaihdosta, rahavallan syntyemisestä syntyi pääoman valta. XVIII vuosisadalla eli oikeammin sanoen XVIII vuosisadan lopulla ja XIX vuosisadan kuluessa tapahtui vallankumouksia joka puolella maailmaa. Maaorjuus syrjäytettiin kaikissa Länsi-Euroopan maissa. Viimeisenä se tapahtui Venäjällä. Venäjälläkin tapahtui vuonna 1861 muutos, jonka seurauksena oli yhteiskuntamuodon vaihtuminen toiseen — maaorjuuden tilalle tuli kapitalismi, jonka vallitessa luokkajako säilyi, säilyivät myös erilaiset maaorjuuden jäljet ja jäännökset, mutta pohjimmaltaan luokkajako sai toisen muodon.

Pääoman omistajat, maan omistajat, tehtaiden omistajat, ovat edustaneet ja edustavat kaikissa kapitalistisissa valtioissa väestön mitätöntä vähemmistöä, joka määräälee täydellisesti koko kansan työstä ja niin ollen pitää määräysvallassaan, sorron ja riiston alaisena koko työtätekevien joukkoa, jonka enemmistö on proletaareja, palkkatyöläisiä, jotka tuotantoprosessissa saavat elantonsa vain kätensä voiman, työvoimansa myynnistä. Talonpojat, jotka olivat jo maaorjuuden aikana olleet hajallisia ja poljettuja, muuttivat kapitalismiin siirryttäessä osittain (suurempi osa) proletaareiksi, osittain (pienempi osa) varakkaaksi talonpoikaistoksi, joka itse palkkasi työväkeä ja muodosti maalaisporvariston.

Tämä pääasia — yhteiskunnan siirtyminen alkuperäisistä orjuuden muodoista maaorjuuteen ja vihdoin

kapitalismiin — on teidän aina pidettävä mielessänne, sillä vain muistaessanne tämän pääasian, vain asettaessanne kaikki poliittiset opit näihin peruspuitteisiin te pystytte oikein arvioimaan näitä oppeja ja saamaan selville, mihin ne kuuluvat, sillä jokainen näistä ihmiskunnan historian suurista kausista — orjanomistuksen, maaorjuuden ja kapitalismin kausi — käsittää vuosisatoja ja vuosituhansia sekä sisältää sellaisen paljouden poliittisia muotoja, erilaisia poliittisia oppeja, mielipiteitä, vallankumouksia, että koko tästä tavattomasta kirjavuudesta ja suunnattomasta moninaisuudesta — varsinkin kun siihen yhdistyvät porvarillisten tiedemiesten ja poliitikkojen poliittiset, filosofiset ja muut opit — voidaan päästä selville vain siinä tapauksessa, jos pidetään perusjohtolankana tätä yhteiskunnan jakautumista luokkiin, luokkaherruuden muotojen muuttumista, ja tältä näkökannalta tutkitaan kaikkia yhteiskunnallisia kysymyksiä — taloudellisia, poliittisia, henkisiä, uskonnollisia j.n.e.

Jos tarkastelette valtiota tämän perusjaon kannalta, niin näette, että ennen yhteiskunnan jakautumista luokkiin, kuten jo sanoin, ei valtiotakaan ollut. Mutta sitä mukaa kuin yhteiskunnallinen luokkajako tapahtuu ja vakiintuu, sitä mukaa kuin luokkayhteiskunta syntyy, sitä mukaa syntyy ja vakiintuu valtio. Ihmiskunnan historiassa on kymmeniä ja satoja maita, jotka ovat kokeneet ja kokevat parhailaan orjuutta, maaorjuutta ja kapitalismia. Jokaisessa näistä maista te voitte aina havaita valtion syntyminen huolimatta niistä suunnattomista historiallisista muutoksista, joita on tapahtunut, huolimatta kaikista poliittisista tilannevaihteluista ja kaikista vallankumouksista, jotka ovat liittyneet tähän ihmiskunnan kehitykseen, siirtymiseen orjuudesta maaorjuuden kautta kapitalismiin ja nykyiseen yleismaailmalliseen taisteluun kapitalismia vastaan. Valtio on aina ollut tietynlainen yhteiskunnasta erottautunut koneisto ja sen on muodostanut ihmisryhmä, jonka tehtävänä on yksinomaan tai miltei yksinomaan tai pääasiallisesti hallitseminen. Ihmiset jakautuvat hallittaviin ja hallitsemiseen erikoistuneisiin henkilöihin, niihin, jotka nousevat yhteiskunnan yläpuolelle ja joita sanotaan hallitusmiehiksi, valtion edustajiksi. Tuo koneisto, tuo ihmisryhmä, joka hallitsee muita, pitää aina käsissään tiettyä pakotuskoneistoa, fyysillisen voiman koneistoa — samantekevää, onko tuon ihmisiin kohdistuvan väkivallan ilmentymänä alkukantai-

nen nuija tai orjuuden kaudella parannettu aseistus tai ilmentävätkö sitä keskiajalla ilmaantuneet tuliaseet tahi vihdoin nykyaikaiset aseet, joista XX vuosisadalla on tullut tekniikan ihmeitä ja jotka perustuvat kokonaan nykyaikaisen tekniikan uusimpiin saavutuksiin. Väkivallan käyttämistavat ovat muuttuneet, mutta aina, kun valtio on ollut olemassa, on jokaisessa yhteiskunnassa ollut ryhmä ihmisiä, jotka ovat hallinneet, käskeneet, vallinneet ja pitäneet valtansa säilyttämiseksi käsissään fyysillisen pakotuksen koneistoa, väkivaltakoneistoa, niitä aseita, jotka ovat vastanneet kunkin aikakauden teknillistä tasoa. Ja me löydämme täsmällisen vastauksen kysymykseen valtion olemuksesta ja merkityksestä vain silloin, kun syvennymme tarkastelemaan näitä yleisiä ilmiöitä ja kysymme itseltämme, miksi valtiota ei ollut silloin, kun ei ollut luokkia, kun ei ollut riistäjiä eikä riistettyjä, ja miksi se syntyi silloin, kun luokat syntyivät.

Valtio on koneisto, jonka avulla yksi luokka ylläpitää herruuttaan toiseen luokkaan nähden. Silloin kun yhteiskunnassa ei ollut luokkia, kun ihmiset ennen orjuuden aikakautta tekivät työtä alkukantaisissa oloissa suuremman tasa-arvoisuuden vallitessa, työn tuottavuuden ollessa vielä aivan alhaisella tasolla, kun alkukantainen ihminen vaivoin hankki itselleen yksinkertaisimman, alkeellisimman toimeentulon välttämättömät välineet, silloin ei ilmaantunut eikä voinut ilmaantua myöskään erikoista ihmisryhmää, joka olisi varta vasten erottautunut hallitsemista varten ja vallinnut koko muuta yhteiskuntaa. Valtion syntyminen kävi välttämättömäksi vasta sitten, kun yhteiskunta jakaantui ensimmäisen kerran luokkiin, kun ilmaantui orjuutta, kun tietty ihmisluokka kykeni, keskittyttyään maanviljelykseen sen alkeellisimmissä muodoissa, tuottamaan jonkin verran lisätuotetta, kun tätä lisätuotetta ei tarvittu ehdottoman välttämättömästi itse orjan niukan toimeentulon turvaamiseen, ja se joutui orjanomistajan käsiin, kun tämän orjanomistajaluokan olemassaolo siten vakiintui, niin tällöin ja tätä vakiintumista varten oli tarpeen valtion syntyminen.

Ja valtio syntyi — orjanomistajavaltio —, koneisto, joka antoi orjanomistajain käsiin vallan, mahdollisuuden hallita kaikkia orjia. Sekä yhteiskunta että valtio olivat silloin paljon pienempiä kuin nyt, niiden käytettävissä oli monin

verroin heikompi yhteydenpitokoneisto — silloin ei ollut nykyisiä kulku- ja yhteydenpitovälineitä. Vuoret, joet ja meret olivat verrattomasti suurempina esteinä kuin nyt, ja valtion muodostuminen tapahtui paljon ahtaampien maantieteellisten rajojen puitteissa. Teknillisesti heikko valtiokoneisto palveli valtiota, jonka valta-alue ja toimintapiiri olivat verrattain suppeat. Mutta sittenkin se oli koneisto, joka pakotti orjat pysymään orjuudessa, piti yhteiskunnan yhtä osaa toisen pakkovallan ja sorron alaisena. Ilman vakituista pakotuskoneistoa on mahdotonta pakottaa toista, lukumäärältään suurempaa yhteiskunnan osaa tekemään järjestelmällisesti työtä toisen hyväksi. Niin kauan kuin luokkia ei ollut, ei ollut myöskään tätä koneistoa. Kun ilmaantui luokkia, niin aina ja kaikkialla on tämän luokkajaon syvetessä ja vakiintuessa ilmaantunut myös erityinen laitos — valtio. Valtion muodot ovat olleet hyvin erilaisia. Orjayhteiskunnan aikoina havaitsemme jo erilaisia valtion muotoja silloisissa edistyneimmissä, sivistyneimmissä kulttuurimaissa, esimerkiksi antiikin Kreikassa ja Roomassa, jotka kokonaan perustuivat orjuuteen. Jo silloin syntyi ero monarkian ja tasavallan, aristokratian ja demokratian välillä. Monarkia oli yhden henkilön valtaa, tasavalta kaikkinaisen ei-valinnallisen vallan puuttumista; aristokratia — verrattain pienen vähemmistön valtaa, demokratia — kansan valtaa (demokratia kirjaimellisesti käännettynä kreikan kielestä merkitseekin kansan valtaa). Kaikki nämä eroavaisuudet syntyivät orjuuden kaudella. Näistä eroavaisuuksista huolimatta orjanomistuskauden valtio oli orjanomistajavaltio, yhdentekevää, oliko se monarkia vai tasavalta, aristokraattinen vai demokraattinen.

Jokaisessa vanhan ajan historian oppikurssissa te, kuunnellessanne luentoa tästä aiheesta, kuulette taistelusta, jota käytiin monarkististen ja tasavaltalaisten valtioiden välillä, mutta oleellisinta oli se, että orjia ei pidetty ihmisinä; ei siis siinä kyllin, että heitä ei pidetty kansalaisina, heitä ei pidetty edes ihmisinä. Rooman laki katsoi heidät esineiksi. Laki taposta, puhumattakaan muista ihmisyksilöä suojelevista laeista, ei koskenut orjia. Se suojeli ainoastaan orjanomistajia, jotka yksin tunnustettiin täysiarvoisiksi kansalaisiksi. Ja jos perustettiin monarkia, se oli orjanomistuksellinen monarkia, jos tasavalta — se oli orjanomistuksellinen tasavalta. Orjanomistajat nauttivat niissä kaik-

kia oikeuksia, mutta orjat olivat lain mukaan esineitä, ja heitä kohtaan voitiin harjoittaa millaista väkivaltaa tahansa, ei edes orjan tappamista pidetty rikoksena. Orjanomistukselliset tasavallat erosivat toisistaan sisäisen järjestyksensä puolesta: oli aristokraattisia ja demokraattisia tasavaltoja. Aristokraattisessa tasavallassa vaaleihin osallistui pieni määrä etuoikeutettuja, demokraattisessa tasavallassa niihin osallistuivat kaikki, mutta jälleenkin kaikki orjanomistajat, kaikki paitsi orjat. Tämä perusseikka on pidettävä mielessä, sillä se valaisee eniten kysymystä valtiosta ja näyttää selvästi valtion olemuksen.

Valtio on koneisto, jonka avulla luokka sortaa toista luokkaa, koneisto, jonka avulla yksi luokka pitää kurissa muita alistettuja luokkia. Tämä koneisto voi olla muodoltaan erilainen. Orjanomistajavaltio saattoi olla monarkia, aristokraattinen tasavalta, jopa demokraattinenkin tasavalta. Todellisuudessa hallitusmuodot vaihtelivat tavattomasti, mutta asian ydin pysyi samana: orjilla ei ollut minkäänlaisia oikeuksia ja he pysyivät sorrettuna luokkana, heitä ei tunnustettu ihmisiksi. Samaa näemme myös maaorjavaltiliossa.

Riiston muodon vaihtuminen muutti orjanomistajavaltion maaorjavaltilioksi. Tällä seikalla oli suunnattoman suuri merkitys. Orjanomistajayhteiskunnassa vallitsi orjan täydellinen oikeudettomuus, häntä ei tunnustettu ihmiseksi; maaorjayhteiskunnassa talonpoika oli sidottu maahan. Maaorjuuden perustunnusmerkki on se, että talonpoikaiston (silloinhan talonpojat olivat enemmistönä, kaupunkilaisväestö oli äärimmäisen vähälukuinen) katsottiin olevan maahan sidottua, siitä on johtunut myös itse käsite — maaorjuus. Talonpoika saattoi työskennellä tietyn määrän päiviä omaksi hyväkseen sillä maapalstalla, jonka tilanherra hänelle antoi, muun osan päiviä maaorjatalonpoika työskenteli herransa hyväksi. Luokkayhteiskunnan olemus pysyi ennallaan: yhteiskuntaa piti yllä luokkariisto. Kaikkia oikeuksia voivat nauttia vain tilanherrat, talonpojat katsottiin oikeudettomiksi. Käytännössä heidän asemansa erosi hyvin vähän orjanomistajavaltion orjien asemasta. Mutta heidän vapautukseensa, talonpoikien vapautukseen avautui kuitenkin leveämpi tie, sillä maaorjatalonpoikaa ei pidetty tilanherran suoranaisena omaisuutena. Hän saattoi viettää osan ajasta omalla palstallaan, sai niin sanoaksemme

kuulua jossakin määrin itselleen, ja vaihdon sekä kauppasuhteiden kehitysmahdollisuuksien laajentuessa maaorjuus rakoili yhä enemmän ja enemmän, ja talonpoikaiston vapautuksen piiri laajeni laajenemistaan. Maaorjayhteiskunta on aina ollut monimutkaisempi kuin orjanomistajayhteiskunta. Siinä oli runsaasti kaupan ja teollisuuden kehityksen aineksia, mikä jo siihen aikaan vei kapitalismia kohti. Keskiajalla maaorjuus oli vallitsevana. Ja silloinkin valtion muodot olivat monenlaisia, silloinkin esiintyi sekä monarkiaa että tasavaltaista muotoa, vaikkakin paljoa heikommin ilmenevänä, mutta hallitseviksi tunnustettiin aina yksinomaisesti vain feodaalitilanherrat. Maaorjatalonpojat oli jätetty kokonaan vaille poliittisia oikeuksia.

Pieni vähemmistö ei voinut ylläpitää herruuttaan valtaenemmistöön nähden ilman pakotusta enempää orjuuden kuin maaorjuudenkaan vallitessa. Koko historia on täynnä sorrettujen luokkien herkeämättömiä sarron kukistamisyrityksiä. Orjuuden historia tuntee monia vuosikymmeniä jatkuneita sotia, joita on käyty orjuudesta vapautumisen puolesta. Muuten, „spartakistien” nimen, jonka nyt ovat omaksuneet saksalaiset kommunistit, tämä Saksan ainoa todenteolla kapitalismin iestä vastaan taisteleva puolue — he ovat ottaneet tämän nimen sen vuoksi, että Spartacus oli huomattavimpia sankareita eräässä kaikkein suurimmista orjakapinoista noin kaksi tuhatta vuotta sitten. Orjat aseistautuivat ja liittyivät Spartacuksen johdolla yhteen muodostaen valtavan suuren armeijan, ja tämä suuri orjakapina järkytti useiden vuosien kuluessa kaikkivoivalta näyttänyttä, kokonaan orjuuteen perustunutta Rooman keisarikuntaa. Viimein heidän armeijansa lyötiin ja sen jäännökset joutuivat orjanomistajain käsiin, heidän kidutettavakseen. Näitä kansalaissotia on käyty kautta koko luokkayhteiskunnan olemassaolon historian. Mainitsin juuri esimerkkinä suurimman tällaisista orjanomistuskaudella käydyistä kansalaissodista. Koko maaorjuuden kausi on samalla tavoin täynnä alituisia talonpoikien kapinoita. Esimerkiksi Saksassa taistelu kahden luokan, tilanherrojen ja maaorjatalonpoikien välillä sai keskiajalla laajat mitat ja muuttui talonpoikien kansalaissodaksi tilanherroja vastaan. Te kaikki tiedätte tuollaisia uusiutuneita talonpoikien kapinoita tilanherroja-maaorjanomistajia vastaan tapahtuneen moneen otteeseen Venäjälläkin.

Herruutensa ylläpitämiseksi, valtansa säilyttämiseksi tilanherra tarvitsi koneistoa, joka olisi yhdistänyt hänen käskyvaltaansa suuren joukon ihmisiä, alistanut heidät noudattamaan tiettyjä lakeja sekä sääntöjä, ja kaikki nämä lait tarkoittivat pääasiassa yhtä ja samaa — tilanherran vallan ylläpitämistä maaorjatalonpoikiin nähden. Juuri tämä oli maaorjavaltio, joka esimerkiksi Venäjällä tai aivan takapajuisissa Aasian maissa, missä maaorjuus vallitsee nykyäänkin — sillä on ollut erilaisia muotoja — on ollut joko tasavaltainen tai monarkistinen. Kun valtio oli monarkistinen, tunnustettiin yhden valta; kun se oli tasavaltainen, tunnustettiin enemmän tai vähemmän laaja tilanherrapiirien keskuudesta valittujen edusmiesten osanotto — niin oli maaorjayhteiskunnassa. Maaorjayhteiskunnassa vallitsi sellainen luokkajako, jolloin valtavan suuri enemmistö — maaorjatalonpoikaisto — oli täydellisesti riippuvainen mitättömästä vähemmistöstä, tilanherroista, jotka omistivat maan.

Kauppan kehitys, tavaravaihdon kehitys, johti uuden luokan — kapitalistiluokan muodostumiseen. Pääoma syntyi keskiajan lopulla, jolloin maailmankauppa Amerikan löydön jälkeen kehittyi valtavasti, jolloin jalometallien määrä lisääntyi, jolloin hopeasta ja kullasta tuli vaihtoväline, jolloin rahan kiertokulku antoi mahdollisuuden pitää suunnattomia rikkauksia yksissä käsissä. Hopea ja kulta tunnustettiin rikkaudeksi koko maailmassa. Tilanherraluokan taloudelliset voimat ehtyivät, ja uuden luokan — pääoman edustajien — voima kasvoi. Yhteiskunnan uudestijärjestyminen tapahtui sillä tavoin, että kaikki kansalaiset tulivat tavallaan kuin samanarvoisiksi, että vanha jako orjanomistajiin ja orjiin hävisi, että kaikkia pidettiin samanarvoisina lain edessä riippumatta siitä, millaista pääomaa kullakin oli — oliko hänellä maata yksityisomistuksessaan vai oliko hän köyhimys, jolla ei ollut muuta kuin kaksi kättä — kaikki olivat samanarvoisia lain edessä. Laki suojelee yhtäläisesti kaikkia, suojelee niiden omaisuutta, kenellä sitä on, suojelee omaisuuden loukkaamisyrityksiltä sen joukon taholta, jolla ei ole omaisuutta, jolla ei ole muuta kuin omat kätensä ja joka vähitellen köyhtyy, joutuu puille paljaille ja muuttuu proletaareiksi. Sellainen on kapitalistinen yhteiskunta.

En voi pysähtyä käsittelemään sitä yksityiskohtaisesti. Te palaatte vielä tähän asiaan ryhtyessänne keskustelemaan

puolueen ohjelmasta — silloin saatte kuulla selostuksen kapitalistisen yhteiskunnan luonteesta. Tämä yhteiskunta nousi vapauden tunnuksin maaorjajärjestelmää vastaan, vanhaa maaorjuutta vastaan. Mutta se oli vapautta niitä varten, joilla on omaisuutta. Ja kun maaorjuus hävitettiin, mikä tapahtui XVIII vuosisadan lopulla ja XIX vuosisadan alussa — Venäjällä se tapahtui myöhemmin kuin muissa maissa, v. 1861 — silloin maaorjuusvaltion tilalle tuli kapitalistinen valtio, joka julistaa tunnukseksien koko kansan vapauden, sanoo ilmaisevansa koko kansan tahtoa, kieltää olevansa luokkavaltio, ja tällöin alkaa koko kansan vapauden puolesta taistelevien sosialistien ja kapitalistisen valtion välillä taistelu, joka on nyt johtanut sosialistisen Neuvostotasavallan luomiseen ja jota käydään kaikkialla maailmassa.

Kansainvälistä pääomaa vastaan alkaneen taistelun ymmärtämiseksi, kapitalistisen valtion olemuksen ymmärtämiseksi on muistettava, että kapitalistinen valtio noustessaan maaorjuutta vastaan lähti taisteluun vapauden tunnuksin. Maaorjuuden lakkauttaminen merkitsi kapitalistisen valtion edustajille vapautta ja muodostui palvelukseksi heille sikäli, että maaorjuuden kahleet murtuivat ja talonpojat saivat mahdollisuuden hallita täydellisesti omanaan sitä maata, jonka he olivat hankkineet lunastamalla, tai aprakkaveron pohjalla hankkimaansa maatilkkua — se oli valtiolle yhdentekevää; valtio suojeli omistusta, olipa se syntynyt miten tahansa, sillä valtio pohjautui yksityisomistukseen. Talonpojista tuli kaikissa nykyaikaisissa sivistysvaltioissa yksityisomistajia. Valtio suojeli yksityisomistusta, ja siellä missä tilanherra antoi osan maataan talonpojalle, valtio palkitsi häntä lunastusmaksuilla, rahaksimuutolla. Valtio ikäänkuin julisti: me säilyttämme täydellisen yksityisomistuksen, ja antoi sille kaikkea tukea ja suojelusta. Valtio tunnusti tämän omistusoikeuden kuuluvan jokaiselle kauppiaille, teollisuudenharjoittajalle ja tehtailijalle. Ja tämä yhteiskunta, joka perustui yksityisomistukseen, pääoman valtaan, kaikkien omistamattomien työläisten ja työtätekevien talonpoikaisjoukkojen täydelliseen alistukseen — tämä yhteiskunta julisti hallitsevansa vapauden perustalla. Taistellessaan maaorjuutta vastaan se julisti omistuksen vapaaksi ja ylpeili erikoisesti sillä, että valtio oli muka lakannut olemasta luokkavaltio.

Valtio kuitenkin pysyi edelleen koneistona, joka auttoi kapitalisteja pitämään valtansa alaisina talonpoikaisköyhälistöä ja työväenluokkaa, mutta ulkonaisesti se oli vapaa. Se julistaa yleisen äänioikeuden, selittää innokkaiden puoltajiensa, saarnamiesten, oppineiden ja filosofiensa suulla, ettei se ole luokkavaltio. Vieläpä nytkin, kun sitä vastaan on alkanut sosialististen Neuvostotasavaltojen taistelu, he syyttävät meitä, että me muka olemme vapauden loukkaajia, että me muka luomme valtiota, joka perustuu pakotukseen, toisten harjoittamaan toisten kurissapitämiseen, kun taas he edustavat koko kansan valtiota, demokraattista valtiota. Tämä kysymys — kysymys valtiosta — on nyt, sosialistisen vallankumouksen alkaessa koko maailmassa ja vallankumouksen juuri voittaessa eräissä maissa, kun taistelu yleismaailmallista pääomaa vastaan on erikoisesti kärjistynyt — tämä kysymys valtiosta on saanut erittäin suuren merkityksen ja voimme sanoa, että siitä on tullut kipein kysymys, nykyajan kaikkien poliittisten kysymysten ja kaikkien poliittisten kiistojen polttopiste.

Ottamme minkä tahansa puolueen Venäjällä tai missä tahansa sivistysmaassa, miltei kaikki poliittiset väittelyt, erimielisyydet, mielipiteet pyörivät nyt valtiokäsitteen ympärillä. Onko valtio kapitalistimaassa, demokraattisessa tasavallassa, varsinkin sentapaisessa kuin Sveitsi tai Amerikka — onko valtio vapaimmissa demokraattisissa tasavalloissa kansan tahdon ilmaus, koko kansan päätöksen yhteenveto, kansallistahdon ilmaus j.n.e., vai onko valtio koneisto sitä varten, että sikäläiset kapitalistit voisivat ylläpitää valtaansa työväenluokkaan ja talonpoikaistoon nähden? Tämä on peruskysymys, jonka ympärillä poliittinen väittely koko maailmassa nyt pyörii. Mitä puhutaan bolshevismista? Porvarillinen lehdistö säntii bolshevikkeja. Te ette löydä ainoatakaan lehteä, joka ei toistelisi sitä tavantomaista syytöstä, että bolshevikit ovat kansanvaltaisuuden loukkaajia. Jos meikäläiset menshevikit ja sosialistivallankumoukselliset yksinkertaisuudessaan (ehkei yksinkertaisuudessaankaan, ehkä se on sellaista yksinkertaisuutta, josta on sanottu, että se on pahempaa kuin varastelu) luulevat olevansa sen bolshevikkeja vastaan esitetyn syytöksen löytäjiä ja keksijöitä, että bolshevikit ovat loukanneet vapautta ja kansanvaltaisuutta, niin he tekevät mitä maurettavimman erehdyksen. Rikkaimpien sanomalehtien

joukossa rikkaimmissa maissa, jotka käyttävät kymmeniä miljoonia noiden lehtien levittämiseen ja kylvävät kymmenien miljoonien painoksina porvarillista valhetta ja imperiaalistista politiikkaa — noiden lehtien joukossa ei nykyään ole yhtään ainoaa joka ei toistelisi noita perusväitteitä ja syytöksiä bolshevismia vastaan: että Amerikka, Englanti ja Sveitsi ovat etumaisia, kansanvaltaisuuteen perustuvia valtioita, kun taas bolshevistinen tasavalta on rosvojen valtio, että siellä vapaus on tuntematon, ja että bolshevikit ovat kansanvaltaisuuden aatteen loukkaajia ja ovat menneet jopa niin pitkälle, että ovat hajottaneet perustavan kokouksen. Näitä hirveitä syytöksiä bolshevikkeja vastaan toistellaan ympäri maailmaa. Nämä syytökset asettavat välittömästi vastattavaksemme kysymyksen: mitä on valtio? On selvästi käsitettävä, mitä on valtio, jotta voitaisiin ymmärtää näitä syytöksiä, jotta niitä voitaisiin selvittää ja suhtautua niihin täysin tietoisesti ja selvittää ei vain huhujen perusteella, vaan omaten varman mielipiteen. Tässä joudumme tarkastelemaan kaikenlaisia kapitalistisia valtioita ja kaikkia niiden puolustukseksi ennen sotaa kehitettyjä oppeja. Jotta voitaisiin oikein käydä käsiksi kysymyksen ratkaisuun, on suhtauduttava arvostelevasti kaikkiin noihin oppeihin ja katsomuksiin.

Mainitsin jo Engelsin teoksen „Perheen, yksityisomistuksen ja valtion alkuperä”, josta on teille apua. Juuri siinä sanotaan, että jokainen valtio, jossa vallitsee maan ja tuotantovälineiden yksityisomistus ja jossa pääoma hallitsee, on kapitalistinen valtio, niin demokraattinen kuin se lie neekin, se on koneisto, jonka avulla kapitalistit pitävät työväenluokkaa ja talonpoikaisköyhälistöä alistetussa asemassa. Ja yleinen äänioikeus, Perustava kokous, parlamentti — ne ovat vain muodollinen puoli, eräänlainen vekseli, joka ei lainkaan muuta asian olemusta.

Valtion herruus voi esiintyä erilaisissa muodoissa: pääoma ilmentää voimaansa yhdellä tavoin siellä, missä on vallalla jokin tietty muoto, ja toisella tavoin siellä, missä on vallalla toisenlainen muoto, mutta itse asiassa valta pysyy pääoman käsissä, vallitkoonpa sitten sensusjärjestelmä tai jokin muu, olkoon tasavalta demokraattinen ja mitä demokraattisempi se on, sitä karkeampaa ja kyynillisempää on tuo kapitalismin herruus. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat on maailman demokraattisimpia tasavaltoja,

mutta missään muualla kuin tuossa maassa (ken on käynyt siellä vuoden 1905 jälkeen, hänellä varmaan on siitä käsitys), missään ei pääoman valta, miljardimiesten pienen ryhmän valta ulotu koko yhteiskuntaan niin karkeasti, niin avoimena lahjontajärjestelmänä kuin Amerikassa. Pääoma, kun se kerran on olemassa, hallitsee koko yhteiskuntaa, eikä mikään demokraattinen tasavalta, ei mikään äänioikeus muuta asian ydintä.

Demokraattinen tasavalta ja yleinen äänioikeus olivat valtavaa edistystä maaorjajärjestelmään verrattuna: ne antoivat proletariaatille mahdollisuuden yhdistyä ja saavuttaa sen lujan yhteenliittyneisyyden, mikä sillä on, muodostaa ne hyvin järjestetyt, kurinalaiset rivistöt, jotka käyvät järjestelmällistä taistelua pääomaa vastaan. Mitään lähimainkaan sellaista ei ollut maaorjatalonpojalla, orjista puhumattakaan. Kuten tiedämme, orjat kapinoivat, panivat toimeen mellakoita, aloittivat kansalaissotia, mutta eivät milloinkaan voineet luoda tietoista enemmistöä, taistelua johtavia puolueita, eivät voineet selvästi ymmärtää, mitä päämäärää kohti he kulkivat, ja historian vallankumouksellisimpina hetkinäkin joutuivat aina pelinappuloiksi hallitsevien luokkien käsissä. Porvarillinen tasavalta, parlamentti, yleinen äänioikeus — kaikki se on yhteiskunnan yleismaailmallisen kehityksen kannalta valtavaa edistystä. Ihmiskunta kulki kapitalismiin, ja ainoastaan kapitalismi antoi kaupunkikulttuurin ansiosta proletarienin sorretulle luokalle mahdollisuuden oppia tuntemaan itsensä ja luoda sen yleismaailmallisen työväenliikkeen, ne miljoonat joka puolella maailmaa puolueiksi järjestyneet työläiset, ne sosialistiset puolueet, jotka johtavat tietoisesti joukkojen taistelua. Ilman parlamentarismia, ilman valinnallisuutta tämä työväenluokan kehitys olisi ollut mahdotonta. Juuri sen vuoksi kaikki tuo on saanutkin niin suuren merkityksen mitä laajimpien ihmisjoukkojen silmissä. Juuri sen vuoksi murros näyttääkin niin vaikealta. Eivät vain tietoiset teeskentelijät, oppineet ja papit pönkitä ja puolustele sitä porvarillista valhetta, että valtio on vapaa ja että sen kutsumuksena on puolustaa kaikkien etuja, vaan myös ihmisjoukot, jotka kertailevat vilpittömästi vanhoja ennakkoluuloja eivätkä voi ymmärtää siirtymistä vanhasta kapitalistisesta yhteiskunnasta sosialismiin. Eivät vain porvaristosta suoranaisesti riippuvaiset ihmiset, eivät ainoastaan pääoman

sorron alaiset tai tuon pääoman lahjomat ihmiset (pääoman palveluksessa on runsaasti kaikenlaisia oppineita, taiteilijoita, pappeja j.n.e.), vaan myöskin ne, jotka yksinkertaisesti ovat porvarillisen vapauden ennakkoluulojen vaikutuksen alaisia, kaikki he ovat nousseet koko maailmassa sotajalalle bolshevismia vastaan sen takia, että Neuvostotasavalta hylkäsi perustamishetkellään tuon porvarillisen valheen ja julisti avoimesti: te sanotte valtiotanne vapaaksi, mutta todellisuudessa niin kauan kuin yksityisomistus on olemassa, teidän valtione, vaikka se olisikin demokraattinen tasavalta, ei ole mitään muuta kuin koneisto, jonka avulla kapitalistit lannistavat työläisiä, ja tämä ilmenee sitä selvemmin, mitä vapaampi valtio on. Esimerkkeinä siitä ovat Sveitsi Euroopassa, Pohjois-Amerikan Yhdysvallat Amerikassa. Pääoma ei hallitse missään niin kyynillisesti ja armottomasti eikä se näy missään niin selvästi kuin juuri noissa maissa, vaikka ne ovat demokraattisia tasavaltoja ja vaikka niitä kuinka kaunisteltaisiin, vaikka siellä puhuttaisiin mitä tahansa työtätekevästä kansankerroksista ja kaikkien kansalaisten tasa-arvoisuudesta. Todellisuudessa hallitsee Sveitsissä ja Amerikassa pääoma, ja kaikki työläisten yritykset saavuttaa edes jossakin määrin merkittävää parannusta asemaansa otetaan viipymättä vastaan kansalaisodalla. Noissa maissa on vähemmän sotilaita, vakainaista sotaväkeä — Sveitsissä on miliisi ja jokaisella sveitsiläisellä on pyssy kotonaan, Amerikassa ei viime aikoihin saakka ole ollut vakainaista sotaväkeä — ja siksi porvaristo aseistautuu lakon puhjetessa, palkkaa sotamiehiä ja tukahduttaa lakon, eikä tämä työväenliikkeen tukahduttaminen tapahdu missään niin säälimättömän julmasti kuin Sveitsissä ja Amerikassa eikä pääoman vaikutus parlamentissa ilmene missään niin voimakkaana kuin juuri siellä. Pääoman voima on kaikki kaikessa, pörssi on kaikki kaikessa, kun taas parlamentti, vaalit — ne ovat marionetteja, nukkeja... Mutta mitä pidemmälle ehditään, sitä enemmän avautuvat työläisten silmät ja sitä laajemmalle leviää Neuvostovallan aate, varsinkin sen verisen taistelun jälkeen, jonka olemme juuri kestäneet. Työväenluokalle käy yhä selvemmäksi, että kapitalisteja vastaan on taisteltava säälimättä.

Naamioitukoon tasavalta millaisiin muotoihin tahansa, olkoon se vaikka kaikkein demokraattisin tasavalta, mutta

jos se on porvarillinen, jos siinä on säilynyt maan ja tehtaiden yksityisomistus ja yksityispääoma pitää palkkaorjuudessa koko yhteiskuntaa, t.s., jos siinä ei täytetä sitä, mitä puolueemme ohjelma ja Neuvostoperustuslaki julistavat, niin sellainen valtio on koneisto, jonka avulla toiset sortavat toisia. Ja tuon koneiston me otamme sen luokan käsiin, jonka täytyy kukistaa pääoman valta. Me hylkäämme kaikki sellaiset vanhat ennakkoluulot, että valtio on yleistä tasa-arvoisuutta — se on petosta: tasa-arvoisuutta ei voi olla niin kauan kuin on riistoa. Tilanherra ja työläinen eivät voi olla tasa-arvoisia, nälkäinen ja kylläinen eivät voi olla tasa-arvoisia. Sen koneiston, jota on sanottu valtioksi ja jonka edessä ihmiset pysähtyvät taikauskaisen kunnioituksen vallassa uskoen vanhoihin satuihin, että se on koko kansan valtaa — sen koneiston proletariaatti heittää pois ja sanoo: se on porvarillista valhetta. Me otimme tuon koneiston pois kapitalisteilta, otimme sen itsellemme. Tuolla koneistolla eli nuijalla me murskaamme kaikkinaisen riiston ja romutamme tuon koneiston vasta sitten, kun maailmaan ei enää jää riistämisen mahdollisuutta, ei maan omistajia eikä tehtaiden omistajia, kun ei tule olemaan niin, että toiset elävät yltäkyläisyydessä ja toiset näkevät nälkää — vasta sitten, kun tähän kaikkeen ei jää mitään mahdollisuuksia. Silloin ei tule olemaan valtiota, ei tule olemaan riistoa. Tämä on kommunistisen puolueemme kanta. Toivon, että palaamme tähän kysymykseen seuraavissa luennoissa — vielä monta kertaa.

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 18 pñä 1929
„Pravda” lehden 15. numerossa*

Julkaistaan pikakirjoitteen mukaan